

Sygn. akt III AUa 453/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Mazur SSA Grażyna Czyżak
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2012 r. w Gdańsku

sprawy T. K.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji T. K.

od wyroku Sądu Okręgowego -Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

z dnia 30 listopada 2011 r., sygn. akt VIII U 1112/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 453/12

Uzasadnienie:

Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. decyzją z dnia 1 marca 2011 roku ustalił nową wysokość emerytury wojskowej T. K. od dnia 1 marca 2011 roku dokonując jej waloryzacji przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,10% i ustalając jej wysokość na kwotę 2.312,59 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył T. K..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ emerytalny wniósł o jego oddalenie. Nadto, pozwany wniósł o zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 240 zł.

Decyzją z dnia 5 lipca 2011 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. odmówił T. K. wyłączenia od dnia 14 sierpnia 2011 r. okresów zatrudnienia z usługi emerytalnej.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony.

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł.

Zarządzeniem z dnia 27 września 2011 r. Sąd Okręgowy połączył do wspólnego rozpoznania sprawę z odwołania od decyzji z dnia 1 marca 2011 r. ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 5 lipca 2011 r.

Sąd Okręgowy – VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 r. oddalił odwołania T. K..

Sąd Okręgowy orzekł na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

T. K. został zwolniony z zawodowej służby wojskowej w dniu 14 listopada 1980 roku. Ma on ustalone prawo do emerytury wojskowej na podstawie decyzji z dnia 14 października 1981 roku, wydanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 341 ze zm.). W decyzji przyjęto, iż wnioskodawca ma 15 lat, 4 miesiące i 14 dni wysługi emerytalnej, w tym 2 miesiące i 25 dni z tytułu zatrudnienia w okresie przed rozpoczęciem pełnienia służby wojskowej. Wysokość świadczenia ustalono według grupy U - 24.

Świadczenie emerytalne wnioskodawcy ulegało podwyższaniu w oparciu o przepisy ustawy, na mocy której świadczenie zostało przyznane tj. na podstawie art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Pozwany organ emerytalny od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin dokonywał waloryzacji

świadczenia odwołującego się na podstawie art. 6 ust. 1 powyższej ustawy. Wskazany przepis stanowił, iż emerytury i renty podlegają waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następuje wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska.

Treść cytowanego przepisu uległa zmianie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), o czym stanowił art. 159 pkt 1 tej ustawy. Od dnia 1 stycznia 1999 roku do waloryzacji emerytur i rent żołnierzy zawodowych stosuje się przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) pozwany organ emerytalny decyzją z dnia 1 kwietnia 1994 r., na mocy art. 53 tej ustawy, ustalił nową wysokość emerytury wnioskodawcy, przyjmując do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia m.in. uposażenie za stopień wojskowy porucznika tj. uposażenie za stanowisko służbowe wg grupy U - 22.

Wnioskami z dnia 16 lipca 2001 r., 14 maja 2002 r., 17 marca 2005 r., 30 sierpnia 2005 r., z dnia 21 stycznia 2006 r., z dnia 6 lipca 2006 r., z dnia 15 lutego 2007 r., z dnia 24 października 2007 r., 9 stycznia 2008 r., 1 września 2008 r., z dnia 5 stycznia 2009 r., z dnia 28 lipca 2009 r., z dnia 8 stycznia 2010 r. z dnia 28 września 2009 r., z dnia 27 stycznia 2011 r. ubezpieczony zwrócił się o doliczenie do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby wojskowej.

Decyzjami z dnia 8 sierpnia 2001 r., 17 maja 2002 r., 15 kwietnia 2005 r., 13 września 2005 r., z dnia 12 kwietnia 2006 r., z dnia 28 lipca 2006 r., 23 lutego 2007 r., z dnia

15 listopada 2007 r., z dnia 11 stycznia 2008 r., z dnia 8 października 2008 r., z dnia 29 stycznia 2009 r., decyzja z dnia 18 sierpnia 2009 r., decyzją z dnia 22 stycznia 2010 r., z dnia 6 października 2010 r., z dnia 10 lutego 2011 r. doliczono do wysługi emerytalnej wnioskowane przez ubezpieczonego okresy zatrudnienia zgodnie z obowiązującymi przepisami. Decyzje te są prawomocne.

Zaskarżoną decyzją z dnia 1 marca 2011 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. ustalił wysokość emerytury wojskowej T. K. od dnia 1 marca 2011 roku, dokonując jej waloryzacji przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,10% i ustalając jej wysokość na kwotę 2.312,59 zł.

W dniu 24 maja 2011 r. T. K. złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o wyłączenie z dotychczasowej wysługi emerytalnej okresów pracy zawodowej zarówno sprzed pełnienia czynnej służby wojskowej, jaki po jej zakończeniu.

Decyzją z dnia 5 lipca 2011 r., zaskarżoną w niniejszym postępowaniu, Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w G. odmówił T. K. wyłączenia od dnia 14 sierpnia 2011 r. okresów zatrudnienia z wysługi emerytalnej.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach pozwanego organu emerytalnego, których wiarygodności oraz autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności z urzędu.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że ubezpieczony T. K. swoje roszczenie o ustalenie podstawy wymiaru emerytury według grupy G -13 wywodził z art. 6 i art. 20 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, a także z art. 160 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. nr 8 poz. 66 - tekst jednolity). Ze względu na obszerność powyższych przepisów Sąd uznał za niecelowe ich przytaczanie, wskazując jednakże, że z żadnego z powyższych przepisów nie wynika prawo do zastąpienia grupy U-22, według której nastąpiło wyliczenie świadczenia decyzją z dnia 6 kwietnia 1994 r., grupą G - 13. Uprawnienie do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia według nowych przepisów zawierał wyłącznie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. nr 8 poz. 66 - tekst jednolity).

Sąd Okręgowy podkreślił, iż ubezpieczony również powoływał się na powyższy przepis, zgodnie z którym osobom, którym w dniu wejścia w życie ustawy przysługują emerytury i renty na podstawie przepisów dotychczasowych, wysokość tych świadczeń ustala się na nowo z urzędu, według zasad określonych w ustawie, z tym że:

- 1) emerytury i renty, do których prawo ustalono na podstawie przepisów dotychczasowych, stają się emeryturami i rentami w rozumieniu ustawy;
- 2) wysługa emerytalna żołnierzy zwolnionych ze służby do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy podlega zachowaniu i traktuje się ją jako okres służby, z zastrzeżeniem pkt 4 oraz przepisów art. 13 ust. 2;
- 3) dotychczasowa podstawa wymiaru świadczeń pieniężnych podlega przeliczeniu na stawki uposażenia obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy

Decyzją z dnia 1 kwietnia 1994 r. organ rentowy dokonał przeliczenia dotychczasowej podstawy wymiaru świadczeń pieniężnych na stawki uposażenia obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy. Wysokość emerytury ubezpieczonego została wyliczona przy uwzględnieniu taryfikacji według grupy U - 22. Od czasu ogłoszenia ustawy z dnia

10 grudnia 1993 r. o zaopatrzenia emerytalnym żołnierzy zawodowych nie weszły w życie przepisy umożliwiające przeliczenie emerytury według nowych kategorii zaszerzgowania.

Natomiast z art. 5 obecnie obowiązującej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych wynika, że podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi miesięczne uposażenie należne żołnierzowi w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej. Tak więc podstawą wymiaru emerytury jest konkretna kwota otrzymywana przez żołnierza

na ostatnio zajmowanym stanowisku. Wobec braku podstawy prawnej umożliwiającej przeliczenie świadczenia według innych zasad należy stwierdzić, że wysokość emerytury ubezpieczonego została prawidłowo określona według grupy U - 22.

Gdy chodzi natomiast o możliwość waloryzacji świadczenia to, Sąd Okręgowy stwierdził, że zaskarżona decyzja została prawidłowo zwaloryzowana. Przepis art. 6 ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) stanowi, że emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych

w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W obowiązującej poprzednio wersji świadczenia te podlegały waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następował wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska - art. 6 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu żołnierzy zawodowych i ich rodzin w brzmieniu obowiązującym

do 31 grudnia 1998 roku. Równocześnie w art. 179 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zmodyfikowano z dniem 1 stycznia 1999 roku wysokość emerytur i rent przyznanych

od uposażeń osiągniętych przed tą datą między innymi na podstawie przepisów

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych poprzez ich poddanie dodatkowej waloryzacji wskaźnikiem 104,3%. Z mocy art. 196 powołanej ustawy, która weszła w życie

z dniem 1 stycznia 1999 roku (poza art. 182), nie budzi więc wątpliwości, że z tym dniem weszło także w życie nowe brzmienie art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, co jest równoznaczne z

utratą ze wskazaną datą mocy obowiązującej jego dotychczasowej treści. Oznacza to, że ustawa o emeryturach i rentach z FUS zmodyfikowała ze wskazaną datą zarówno wysokość świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych

przyznanych przed dniem 1 stycznia 1999 roku poprzez ich podwyższenie wskaźnikiem dodatkowej waloryzacji, jak i zasady waloryzacji tych świadczeń na przyszłość. Brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu

dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999 roku, wskazuje, że art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych w nowej

wersji ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed tą datą.

Kwestia zgodności art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych

i ich rodzin, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku, z zasadą ochrony praw nabytych została rozstrzygnięta – jak wskazała Sad Okręgowy - w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r. (K

4/99, OTK ZU 1999/7 poz. 165), w którym stwierdzono, że nie stanowi jej naruszenia zrównanie zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie o emeryturach i rentach

z FUS, również w odniesieniu do osób, którym przed 1 stycznia 1999 roku przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał podkreślił między innymi, że

przedmiotem ochrony przewidzianej w zasadzie ochrony praw słusznie nabytych jest przysługujące już określonej osobie prawo podmiotowe. Z zasady tej nie wynika natomiast zakaz zmiany przepisów określających sytuację prawną

osoby w zakresie, w którym sytuacja ta nie wyraża się w przysługującym danej osobie prawie podmiotowym. Prawo do waloryzacji emerytur i rent - rozumiane jako uprawnienie

do zachowania stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń emerytalno-rentowych - jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego w zakresie i formie, które określa ustawa (art. 67 ust. 1 Konstytucji

RP), jednakże sama metoda podwyższania nominalnej wartości przysługujących świadczeń przyjęta w normujących

waloryzację przepisach nie stanowi istoty prawa do waloryzacji. Poprzez zmianę sposobu waloryzacji przysługujących świadczeń (ich podwyższania), zachowującą instytucję przystosowania ich wartość do siły nabywczej pieniądza, nie dochodzi ani do pozbawienia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, ani wyłączenia ich waloryzacji, a jedynie do zmodyfikowania

na przyszłość mechanizmu ich waloryzowania. Natomiast naruszenie oczekiwań określonej grupy świadczeniobiorców co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń

nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji - niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Trybunał stwierdził nadto, że treścią zasady *lex retro non agit* jest zakaz stanowienia prawa, które nakazywałoby stosowanie nowo ustanowionych norm prawnych do sytuacji zaistniałych przed ich wejściem w życie. Prawo powinno co do zasady działać na przyszłość i wobec tego nie należy stanowić przepisów, które miałyby być stosowane do zdarzeń zaszłych

i zakończonych przed ich wejściem w życie, jeżeli nowe ukształtowanie praw i obowiązków obywateli prowadziłoby lub mogło prowadzić do pogorszenia ich sytuacji prawnej

w stosunku do stanu poprzedniego, co pozostaje w ścisłym związku z nakazem poszanowania praw słusznie nabytych (por. między innymi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia

12 maja 2009 r. P. 66/2007 OTK ZU 2009/5A póż. 65 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009 r. K. 64/2007 OTK ZU 2009/7A póż. 110 i orzeczenia w nich powołane).

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy zważył, iż nie budzi wątpliwości,

że ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny

z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą, o czym wyżej była mowa. Czym innym jest bowiem ukształtowane prawo podmiotowe do świadczenia emerytalno-rentowego i sposobu ustalenia podstawy wymiaru jego wysokości, a czym innym sposób waloryzowania (podwyższania) na przyszłość ustalonego już świadczenia. Zmiana metody podwyższania świadczenia w przyszłości nie pozbawiła wnioskodawcy prawa do jego waloryzacji,

a w konsekwencji sytuacja prawna skarżącego w zakresie istotnych elementów już ukształtowanego i przysługującego mu prawa do świadczenia nie uległa pogorszeniu.

Sąd I instancji zwrócił też uwagę, że w powołanym wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r. Trybunał Konstytucyjny wyraził pogląd,

iż - w odniesieniu do emerytów służb mundurowych - „przy wprowadzonej kompleksowej

i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień, chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie". W ocenie Trybunału, „istotna podmiotowo różnica (podstawa zróżnicowania statusu prawnego) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (...), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób".

Należy więc przyjąć, że dostosowanie po dniu

1 stycznia 1999 roku mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który

nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń. Tego typu mechanizmy mogą być zatem legislacyjnie modyfikowane z mocą *ex nunc*. Ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej wart. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się

w podobnej sytuacji prawnej (tu: posiadających status emeryta), a w szczególności

do zapewnienia zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają.

W takim postrzeganiu normatywnym, określona data zakończenia służby wojskowej

i uzyskanie uprawnień z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie jest usprawiedliwionym kryterium różnicowania wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych dla utrzymania korzystniejszego mechanizmu waloryzacji „starszych” emerytur wojskowych w porównaniu do tego samego typu świadczeń, które uprawnieni nabywają po dniu 1 stycznia 1999 roku

i które następnie miałyby podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2009 r., I UK 294/2009, niepublikowane).

Sąd I instancji nadmienił., że stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zostało również potwierdzone w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 28 października 2010 r. (II UK 109/10) Sąd Najwyższy wskazał, iż ustawa z 1998 r. o emeryturach i rentach zmodyfikowała z datą 1 stycznia 1999 r. zarówno wysokość świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych przyznanych przed dniem 1 stycznia 1999 r. poprzez ich podwyższenie wskaźnikiem dodatkowej waloryzacji, jak i zasady waloryzacji tych świadczeń na przyszłość. Brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999 r., wskazuje, że art. 6 ustawy z 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w nowej wersji ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed tą datą.

Sąd Okręgowy przypomniał, że gdy chodzi o kwestię możliwości wyłączenia okresów zatrudnienia z wysługi emerytalnej, to pozwany powołał się na treść art. 32 ust. 1 ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy prawo do świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli

po uprawomocnieniu się decyzji w tej sprawie zostaną przedstawione istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne albo ujawnione nowe dowody, istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanne organowi, a mające wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość. W ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie nie zaszły nowe okoliczności faktyczne ani tym bardziej nie zostały ujawnione nowe dowody mające wpływ na wysokość świadczenia. Za nową okoliczność faktyczną nie może zostać uznany zamiar uzyskania emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń. Nową okolicznością faktyczną jest zdarzenie faktyczne, które miało miejsce po prawomocnym ustaleniu wysokości świadczenia i wpływa na przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia lub jego wysokość. Sąd Okręgowy wskazał zatem,

iż brak jest podstawy prawnej dla uwzględnienia wniosku ubezpieczonego o wyłączenie okresów składkowych ze stażu ubezpieczeniowego. Takie działanie byłoby również niecelowe, ponieważ prowadziłoby do obniżenia świadczenia należnego ubezpieczonemu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

1) ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

2) członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej

do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Jak wskazano w ust. 2, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych

w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej

i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Sąd Okręgowy wskazał, iż nie ulega wątpliwości, że możliwość uzyskania emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych była wyłączona dla ubezpieczonego w okresie obowiązywania art. 2 ustawy w brzmieniu sprzed zmiany art. 2 ustawy dokonanej ustawą zmieniającą z dnia 5 grudnia 2008 r. (weszła w życie w dniu 5 lutego 2009 r.). Obowiązujący wówczas art. 2 ust. 1 ustawy stanowił, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

1) ubezpieczonym - w razie spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy mają ustalone prawo do emerytury określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, 5 i 7-10 oraz w ust. 2;

Sąd Okręgowy podkreślił, że w orzeczeniach wydanych na kanwie art. 2 - brzmieniu obowiązującym w okresie od 2003 r. do 2009 r. - wskazuje się w sposób jednolity, że brak jest podstaw do ustalenia prawa do emerytury powszechnej funkcjonariuszom, którym zaliczono składkowe okresy ubezpieczenia cywilnego do obliczenia emerytury mundurowej (por. uchwał SN z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09, wyrok SN z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 174/09). Wobec zmiany powyższego przepisu nie jest zasadne składanie wniosku o wyłączenie okresów składkowych przyjętych do obliczenia wysokości emerytury wojskowej. W ocenie Sądu I instancji wniosek o przyznanie emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych może być rozpatrzony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych bez konieczności wyłączenia tych okresów z wysługi lat przyjętej do obliczenia emerytury wojskowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477 (14) § 1 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, w punkcie I wyroku oddalił odwołania wnioskodawcy.

W punkcie II wyroku, Sąd kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), obciążył ubezpieczonego jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego w łącznej wysokości 120 zł. Sąd miał na względzie, iż przedmiotem niniejszego postępowania były dwie sprawy - odwołania od odwołania od decyzji z dnia 1 marca 2011 r. oraz od decyzji z dnia 5 lipca 2011 r.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w części dotyczącej odwołania od Decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w G. z 5 lipca 2011 r. i zarzucając naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego dotyczącego świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych w zakresie praw słusznie nabytych, zarówno z systemu zaopatrzeniowego, jak i powszechnego poprzez:

1. naruszenie norm prawa materialnego, a w szczególności art. 1, 12 i 32 w zw. z art. 11 wojskowej ustawy emerytalnej z 10 grudnia 1993 r. (Dz. U. z 2004r., Nr 8, poz. 66 ze zm.) - w zw. z art. 2, 32, 64 i 67 Konstytucji RP - poprzez odmowę wyłączenia z mojej dotychczasowej łącznej wysługi emerytalnej okresów pracy „cywilnej”.

2. naruszenie norm prawa materialnego poprzez niewłaściwą wykładnię art. 7 oraz całkowite pominięcie treści art. 12 wue.

3. naruszenie norm prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, ściśle powiązanego z naruszeniem prawa procesowego, w zakresie dotyczącym zaniechania przez sąd rzetelnej i wnikliwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz dokonywania ustaleń faktycznych.

4. naruszenie norm prawa materialnego poprzez zupełne pominięcie wyroków SN z 9 października 2008 r. (sygn. akt III UK 48/08) i z 6 stycznia 2009 r. (sygn. akt UK 178/08), dotyczących zagadnień prawnych rozpatrywanej sprawy.

Wskazując na powyższe podstawy apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, zgodnie z wnioskiem odwołującego się lub o uchylenie zaskarżonego wyroku w części określonej na wstępie i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia w tym zakresie Sądowi I instancji - w oparciu o wyrok SN z 5 października 2006r. (sygn. akt I BP 10/06).

W uzasadnieniu apelacji skarżący zarzucił, iż Sąd Okręgowy rozpoznając teoretycznie dwa, a faktycznie jedno odwołanie przyjął ustalenia i rozstrzygnięcia prawne wewnątrznie sprzeczne, albowiem:

a) treść art. 32 ust. 1 wue traktuje o pojawieniu się nowych okoliczności faktycznych, które warunkują ponowne ustalenie wysokości świadczenia z tytułu zaopatrzenia emerytalnego, przy czym – w ocenie skarżącego - zmiana prawa tzn. wprowadzenie do ustawy o FUS

z 1998 r. ust 2a do art. 5 (w 2003 r.) oraz zmiana treści art. 2 ust. 1 pkt 1 (w 2003 r. i 2008 r.) jest zasadniczą nową okolicznością, pominiętą i zbagatelizowaną przez Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku;

b) jeśli świadczenie z systemu zaopatrzeniowego za 15 lat - przypada w okresie 26.09.1965 r. - 14.11.1980 r., a świadczenie z systemu powszechnego za ponad 26 lat przypada w okresie 01.07. - 25.09.1965 r. i od 06.01.1981 r. do chwili obecnej (z przerwami), to nie można przyjąć (jak przyjął Sąd Okręgowy), iż oba świadczenia dotyczą tego samego okresu

i zastosować w tej sytuacji art. 7 wue. Są to dwa różne, nie zazębiające się okresy, składające się na całą usługę emerytalną apelującego, wynoszącą ponad 42 lata. Skarżący podniósł,

iż należy przy tym uwzględnić wyroki SN z 9 października 2008 r. (III UK 48/08) i 6 stycznia 2009 r. (II UK 178/08), które sąd orzekający być może pominął celowo;

c) decyzją ZUS z 12 sierpnia 2011 r. przyznano ubezpieczonemu świadczenie emerytalne na podstawie ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS za ponad 26 lat pracy „cywilnej” w oparciu o art. 5 ust. 2a, który brzmi: „Okresów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i pkt 6 lit a-e i g, nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art 2 ust 2”. Skarżący zarzucił, iż nie zaliczono mu okresu zawodowej służby wojskowej - ponad 15 lat. Domniemywa przy tym, że art. 12 wue w brzmieniu: „Emerytura wojskowa przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który w dniu zwolnienia z tej służby posiada 15 lat służby wojskowej w Wojsku Polskim, z zastrzeżeniem art 12 a, z wyjątkiem żołnierza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby wojskowej w Wojsku Polskim i okresów równorzędnych z tą służbą” został przez sąd orzekający pominięty celowo.

d) organ emerytalny świadomie zignorował jego odwołanie od decyzji WBE z 5 lipca 2011 r. nie odnosząc się do istoty przedmiotu sprawy w formie odpowiedzi na odwołanie. Natomiast Sąd I instancji zaakceptował stanowisko organu emerytalnego i nie otrzymał on odpowiedzi WBE na odwołanie.

e) teza zaprezentowana przez pełnomocnika WBE (str. 1 protokołu z rozprawy

z 16.11.2011 r.), a przyjęta przez Sąd I instancji jest nieuprawniona, albowiem oparta jest na przypuszczeniach, a nie na faktach (dowodach).

Na zakończenie skarżący zarzucił, iż oddalając jego odwołanie Sąd I instancji nie uwzględnił zasady sprawiedliwości społecznej ściśle związanej z równością wobec prawa i solidarności społecznej - zapewniającymi minimum bezpieczeństwa socjalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest niezasadna i nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Na wstępie Sąd Apelacyjny podkreśla, iż niniejsza sprawa nie jest sprawą o nowe roszczenie. Zaskarżoną decyzją z dnia 1 marca 2011 r. ustalono nową wysokość emerytury wojskowej ubezpieczonego od dnia 1 marca 2011 r., dokonując jej waloryzacji przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,10%. Natomiast zaskarżoną decyzją z dnia 5 lipca 2011 r. Dyrektor WBE w G. odmówił wnioskodawcy wyłączenia od dnia 14 sierpnia 2011 r. okresów zatrudnienia z wysługi emerytalnej.

Odnosząc się do zarzutu zaniechania przez Sąd I instancji rzetelnej i wnikliwej oceny materiału dowodowego oraz pełnego i jasnego ustalenia stanu faktycznego Sąd Apelacyjny wskazuje, iż we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podkreślenia wymaga, iż ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) obejmowała pierwotnie swym zakresem normatywnym tych funkcjonariuszy, którzy nie pozostawali w służbie w dniu jej wejścia w życie, tj. 1 stycznia 1999 r. W myśl obowiązującego wówczas art. 1 ust. 2 tej ustawy, warunki nabywania prawa do emerytury i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz dla członków ich rodzin, określały wyłącznie przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Przepis ten został uchylony z dniem 1 października 2003 r. na podstawie ustawy z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166 z 2003 r., poz. 1609) i w konsekwencji wszyscy żołnierze zawodowi - bez względu na to kiedy rozpoczęli służbę - zostali objęci jednolitym systemem emerytalnym, tj. systemem zaopatrzeniowym uregulowanym w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1609 ze zm.) zmieniła także art. 2 ustawy o emeryturach i rentach, który w ust. 1 pkt 1 uzyskał od 1 października 2003 r. treść następującą: „Świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują ubezpieczonym - w razie spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy mają ustalone prawo do emerytury określonej w przepisach

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, 5 i 7-10 oraz w ust. 2”.

Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2009 r. , Nr 8, poz. 38), która weszła w życie 5 lutego 2009 r. nadano nową treść art. 2, który stanowi w ust. 1, iż świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

- 1) ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Natomiast w myśl art. 2 ust. 2 świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Ponadto zgodnie z art. 5 ust. 2a cytowanej ustawy okresów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 (czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby) i pkt 6 lit. a-e i g (pełnionej w Polsce służby: w Policji (Milicji Obywatelskiej), w Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego oraz Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (w organach bezpieczeństwa publicznego), w Straży Granicznej, w Służbie Więziennej, w Państwowej Straży Pożarnej, w Biurze Ochrony Rządu) nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2.

Mając na względzie treść powyższych uregulowań prawnych, Sąd Apelacyjny wskazuje, iż podniesione przez wnioskodawcę w apelacji zarzuty są nietrafne, albowiem osoba, która nabyła prawo do emerytury wojskowej obliczonej z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia, nie nabywa prawa do emerytury z tytułu ubezpieczenia i odwrotnie, z prawa do emerytury wojskowej nie może skorzystać osoba, która nabyła prawo do emerytury z tytułu ubezpieczenia obliczonej z uwzględnieniem okresów służby (art. 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu Dz. U. z 2003 r. Nr 166, poz. 1609). Podkreślić trzeba, iż nie została w ten sposób wykluczona możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych wówczas, gdy okresy te się nie zająbiają i nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń.

W przeciwnym wypadku art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, który przewiduje zbieg prawa do emerytury przewidzianej w ustawie z prawem do emerytury przewidzianej w odrębnych przepisach, stanowiłby normę pustą. Tymczasem na wypadek zbiegu takich świadczeń przewidziano wybór świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia

9 października 2008 r., sygn. akt II UK 48/08, OSNP 2010/5-6/77).

Ponadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 stycznia 2009 r. (sygn. akt I UK 178/08, LEX nr 490375) wskazał, iż nie ma podstaw do stwierdzenia, że przedstawiona wykładnia

art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy mogłaby prowadzić do naruszenia zasady sprawiedliwości społecznej, skoro o uprawnieniach określonej osoby do świadczeń z obu systemów decydują zupełnie inne, niezazębiające się okresy (służby i ubezpieczenia), a nabycie prawa do dwóch emerytur nie oznacza, iż ubezpieczonemu będą wypłacane dwa świadczenia. Zgodnie bowiem z art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, przepis ust. 1 stanowiący, że w razie zbiegu

u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego, stosuje się również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy i funkcjonariuszy. Podobnie, w myśl

art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia

w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Wskazać również należy, iż ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zawiera przepisu w odniesieniu do ubezpieczonych pobierających emeryturę wojskową, który wyłączałby ich prawo do emerytury z systemu ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego i spełnieniu przesłanki stażowej w postaci legitymowania się odpowiednio długim okresem ubezpieczenia niezaliczonym do wysługi emerytalnej z tytułu wojskowego zaopatrzenia emerytalnego.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy szczególnego podkreślenia wymaga, że także przepis art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej art. 2 ustawy

z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 8, poz. 38), nie wyłączał nabycia prawa do emerytury z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczeniu emerytury żołnierza zawodowego.

Powyższy pogląd znalazł odzwierciedlenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia

17 lutego 2010 r., podjętej w składzie siedmiu sędziów (II UZP 10/09, OSNP 2010/17-18/215), w której uzasadnieniu wyjaśniono, iż na gruncie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (w brzmieniu z okresu objętego pytaniem) decyduje alternatywa rozłączna (albo/albo). Emeryci wojskowi, którzy mieli obliczoną emeryturę z uwzględnieniem wymienionych okresów cywilnego ubezpieczenia nie mają więc prawa do emerytury powszechnej, mimo iż pozostałe okresy nie zwiększą już ich emerytury wojskowej

ze względu na ograniczenia przyjęte w ustawie z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (art. 14 ust. 2). Zatem emeryci wojskowi, którzy nie mają tak obliczonej emerytury, nie mogą być pozbawieni prawa

do emerytury powszechnej. W stanie prawnym do 1 października 2003 r. każde prawo

do emerytury (mundurowej i powszechnej) ustalało się niezależnie, tj. według reguł danej ustawy (systemu) i następnie żołnierz mógł dokonać wyboru świadczenia. Problem

nie istnieje także po zmianie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawą z 5 grudnia 2008 r. Aktualnie emeryt wojskowy który, ze względu na art. 2 ust. 1 pkt 1, nie mógł wybrać emerytury powszechnej, może wykorzystać składki i kapitał ubezpieczeniowy, jeżeli wybierze emeryturę cywilną.

Skoro więc przed 1 października 2003 r. i później od 5 lutego 2009 r. rozwiązania nie były i nie są tak restrykcyjne, to tym bardziej uprawniona jest ścisła wykładnia art. 2 ust. 1 pkt 1 (zresztą właściwa dla tego systemu), która nie pozwala wprowadzać ograniczenia prawa do emerytury powszechnej, które literalnie nie zostało w nim zawarte. Od 1

października 2003 r. do 5 lutego 2009 r. prawa do emerytury powszechnej nie mieli żołnierze zawodowi uprawnieni do emerytury wojskowej, którym tę emeryturę obliczono z "okresami cywilnymi" wymienionymi w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. W regulacji art. 2 ust. 1 ust. 1

nie chodziło o osoby, które rozpoczęły zawodową służbę wojskową po 1 stycznia 1999 r., gdyż z braku wymaganej wysługi (15 lat) do chwili obecnej nie mogli nabyć jeszcze emerytury wojskowej. Różne mogły być przyczyny wprowadzenia od 1 października 2003 r. zmiany art. 2 ust. 1 pkt 1. Ustawodawca dążył niewątpliwie do uporządkowania sytuacji emerytalnej tych żołnierzy, którzy po 1 stycznia 1999 r. zdecydowali się na ustalenie emerytury wojskowej z "okresami cywilnymi" lub na późniejsze doliczenie tych okresów

do emerytury wojskowej. Nie bez znaczenia mogło być ograniczenie transferu składek związanych z odejściem 1 października 2003 r. od systemu powszechnego i powrotem żołnierzy zawodowych do systemu zaopatrzeniowego. Element takiego uporządkowania został wprowadzony wówczas do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy w art. 15a.

W relacji do art. 15 przepisy te pokazują, że żołnierzy dzieli się na dwie grupy, tych w służbie przed 1 stycznia 1999 r. i tych którzy zawodową służbę wojskową rozpoczęli po tej dacie. Pierwszym do emerytury wojskowej zalicza się służbę wojskową i "okresy cywilne", choć te ostatnie także na wniosek (art. 14). Drugim do emerytury wojskowej zalicza się tylko okresy służby i zapewniono im prawo wyboru systemu emerytalnego. Wprowadzona równocześnie zmiana art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej łączyła się z tą sytuacją i petryfikowała wybór, gdyż żołnierz, któremu zaliczono do emerytury wojskowej "okresy cywilne" pozostawał już w systemie zaopatrzeniowym i nie miał prawa do emerytury w systemie powszechnym. Powstała więc sytuacja, w której żołnierz któremu przyznano emeryturę mundurową, obliczoną z uwzględnieniem "cywilnej" pracy, nie miał już prawa do emerytury powszechnej. Odwrotna, choć tożsama sytuacja obowiązywała już wcześniej na gruncie ustawy wojskowej, gdyż osoba, która uzyskała emeryturę powszechną, obliczoną z uwzględnieniem okresów zawodowej służby nie mogła wystąpić o emeryturę mundurową (art. 12).

Analogiczne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r.

(II UK 174/09, LEX nr 584203) wskazując, iż funkcjonariuszom tzw. służb mundurowych można ustalić prawo do emerytury powszechnej pod warunkiem niezaliczenia składkowych okresów ubezpieczenia cywilnego do obliczenia emerytury mundurowej. Niemożliwe jest nabycie przez emeryta wojskowego prawa do emerytury na podstawie ustawy emerytalnej, jeżeli we wcześniej przyznanej emeryturze wojskowej uwzględniono okresy ubezpieczenia lub zatrudnienia oraz inne okresy składkowe (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z 1998 r.

o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 8, poz. 38).

Odnosząc się do twierdzeń apelującego Sąd II instancji wyjaśnia również,

iż w systemie prawnym brak jest normy nakazującej przeliczenie wysokości świadczenia emerytalnego byłego wojskowego w oparciu o nowe zasady obliczania wysokości uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego określone ustawą z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (j. t. Dz. U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892 ze zm.). Nie jest taką normą art. 53 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, nie daje on bowiem – jak słusznie podniósł organ rentowy – podstaw każdorazowego porównywania składników uposażenia za stopień wojskowy wraz z wysługą.

Reasumując powyższe rozważania Sąd odwoławczy wskazuje, iż nie zasługują

na uwzględnienie podniesione przez skarżącego w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego – wskazanych przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, w tym art. 12 ustawy - poprzez odmowę wyłączenia z wysługi emerytalnej wnioskodawcy okresów ubezpieczenia, co miałyby umożliwić zaliczenie tych okresów do stażu ubezpieczeniowego przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej. Uwzględnienie przez Wojskowe Biuro Emerytalne, zresztą na wniosek ubezpieczonego, okresów ubezpieczenia wnioskodawcy poprzedzających

i następujących po służbie wojskowej w związku z ustaleniem prawa do emerytury wojskowej ma charakter definitywny i stoi na przeszkodzie uwzględnieniu tożsamyh okresów przy ocenie prawa do emerytury z systemu powszechnego.

Mając na względzie przedmiot zaskarżonej decyzji z dnia 1 marca 2011 r., którą dokonano waloryzacji emerytury wojskowej T. K., Sąd Apelacyjny uznał również za konieczne odniesienie się do zagadnienia waloryzacji emerytur wojskowych.

Zasady waloryzacji „świadczeń wojskowych” określa ustawa z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, a ściślej – artykuł 6 tej ustawy, zgodnie z którym emerytury i renty oraz podstawy ich wymiaru podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227).

Do dnia 31 grudnia 1998 roku przepis ten przewidywał, że emerytury i renty podlegają waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następuje wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska, a waloryzację emerytur i rent przeprowadza się nie później niż

w ciągu trzech miesięcy od wprowadzenia zmian w uposażeniu zasadniczym żołnierzy zawodowych. Była to tzw. waloryzacja uposażeniowa. Przepis ten został jednakże zmieniony przez artykuł 159 punkt pierwszy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który od dnia 1 stycznia 1999 roku nadał mu nową treść stanowiąc, że emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskutek kolejnych nowelizacji treść tego przepisu została doprecyzowana i obecnie stanowi on, że emerytury i renty oraz podstawy ich wymiaru podlegają waloryzacji na zasadach

i w terminach przewidzianych w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, z tym że waloryzacja, o której mowa w art. 88 tej ustawy, obejmuje emerytury i renty osób:

- a) którym prawo do świadczenia ustalono przed dniem 1 marca, które nabyły prawo do renty rodzinnej po żołnierzach zawodowych zmarłych nie później niż w ostatnim dniu lutego,
- b) które nabyły prawo do renty rodzinnej po żołnierzach zawodowych zmarłych nie później niż w ostatnim dniu lutego.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż nadanie nowej treści art. 6 „ustawy wojskowej” przez art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie przez odrębną ustawę nowelizującą „ustawę wojskową”, jest dopuszczalną i często wykorzystywaną techniką legislacyjną, której zastosowanie nie oznacza, że znowelizowany przepis nie dotyczy sytuacji prawnej ubezpieczonego.

Treść art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie ma żadnego wpływu na zakres podmiotowy art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Zgodnie z koncepcją jednolitego systemu ubezpieczeń społecznych, realizowaną zasadniczo do 30 września 2003 r., żołnierze zawodowi podejmujący służbę od 1 stycznia 1999 r. mieli zostać objęci powszechnym systemem ubezpieczeń nie tylko w zakresie waloryzacji świadczeń, lecz również w zakresie zasad nabywania prawa do tych świadczeń

i ich wysokości. Natomiast osoby pozostające w służbie lub uprawnione już do świadczeń emerytalnych przed 1 stycznia 1999 r. zachowywały prawo do nabywania i ustalania wysokości tych świadczeń na zasadach dotychczasowych z wyłączeniem zasad waloryzacji, wobec zmiany treści art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin od 1 stycznia 1999 r. Od 1 października 2003 r., po wejściu w życie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166 z 2003 r., poz. 1609), wszyscy żołnierze zawodowi bez względu na to, kiedy rozpoczęli służbę zostali objęci jednolitym systemem emerytalnym, tj. systemem zaopatrzeniowym uregulowanym w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Treść art. 6 tej ustawy nie została jednak zmieniona,

co oznacza, że wolą ustawodawcy było zachowanie metody waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wojskowych na zasadach jak w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych zarówno dla żołnierzy, którzy podjęli służbę po 1 stycznia 1999 r., jak i dla tych, którzy pozostawali w służbie przed tą datą lub po odejściu ze służby pobierali już świadczenia emerytalno-rentowe. Jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Łodzi

w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 673/09, art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nadający nową treść art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie daje podstawy do stwierdzenia, iż w zakresie waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych żołnierzy zawodowych wolą ustawodawcy było wprowadzenie dwóch odmiennych reżimów prawnych dla żołnierzy, którzy wstąpili do służby po 1 stycznia 1999 r. – waloryzacja na zasadach

z powszechnego systemu ubezpieczeń, a dla pozostałych, a w szczególności tych, którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed 1 stycznia 1999 r. – waloryzacja „uposażeniowa”

na dotychczasowych zasadach. Brak jest bowiem przepisu, który mógłby stanowić podstawę prawną dla takiego poglądu. Przepis art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu sprzed 1 stycznia 1999 r. nie istnieje już

w porządku prawnym. Od 1 stycznia 1999 r. przepisowi temu nadano nową treść i od tej daty musi być stosowany zgodnie z tą treścią wobec wszystkich osób objętych ustawą

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin niezależnie od tego, kiedy uzyskali prawo do emerytury lub renty wojskowej. Podkreślenia wymaga,

iż z okoliczności, że ustawodawca nie zawarł przepisu nakazującego stosowanie „nowych” zasad waloryzacji w stosunku do osób pobierających świadczenia przed 1 stycznia 1999 r.

nie można wyprowadzić wniosku, że obowiązują w stosunku do tych świadczeniobiorców „stare” zasady. W takim przypadku należy stosować ustawy nowej, czyli art. 6 w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 r.

Zauważyć też należy, że Trybunał Konstytucyjny stwierdził m.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 listopada 1995 r. w sprawie o sygn. K 23/95, OTK 1995/3/14 i z dnia

17 lipca 1996 r. w sprawie o sygn. K 8/96, OTK 1996/4/32, że konstytucyjna dyrektywa rozwoju ubezpieczeń społecznych nie wyklucza zmian regulacji prawnych, przewidzianych we wcześniejszych ustawach, pod warunkiem zachowania istoty tych uprawnień, przy czym nie zawsze te zmiany muszą iść w kierunku korzystnym dla ich adresatów. Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił m.in. w uzasadnieniu wyroku w sprawie K 8/96, że konstytucyjne prawo do emerytury obejmuje także prawo do jej waloryzacji. Odnosi się do niego zakaz naruszania „istoty tego prawa”. W treści każdego z konstytucyjnych praw i wolności zawierają się pewne elementy podstawowe, istnienie których jest konieczną przesłanką zachowania przez to prawo lub wolność swej konstytucyjnej tożsamości. Ustawodawcy przysługuje swoboda modyfikowania i ograniczania praw i wolności, ale owe modyfikacje

i ograniczenia nie mogą iść tak daleko, by przekreśleniu uległa podstawowa treść (istota) danego prawa lub wolności. Generalna swoboda ustawodawcy do modyfikowania istniejących unormowań podlega więc – w płaszczyźnie materialnej – ograniczeniom wynikającym z zakazu przekreślania istoty praw socjalnych, w tym prawa

do (zwaloryzowanej) emerytury. Ocena, czy dana regulacja narusza „istotę” prawa do emerytury możliwa jest tylko na gruncie konkretnego przypadku, ale w dotychczasowym orzecznictwie odnaleźć można przynajmniej dwa kryteria o bardziej generalnym charakterze. Po pierwsze, za niedopuszczalne należy uznać takie regulacje, które prowadzą do naruszenia „minimum życiowego” emerytów. Po drugie, niedopuszczalne jest całkowite pozbawienie uprawnienia, które dotąd przysługiwało określonej grupie podmiotów – dopuszczalność modyfikacji nie oznacza eliminacji tegoż uprawnienia.

Nie można pominąć również treści, przytoczonego przez Sąd I instancji, punktu 1 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r. w sprawie o sygn. akt K 4/99 (OTK 1999 nr 7, poz. 165), zgodnie z którym art. 159 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał m.in., że: „pogląd, iż świadczenia emerytalno-rentowe oparte

na przepisach dotyczących służb mundurowych powinny być waloryzowane na innych zasadach niż przyjęte w przepisach ogólnych, nie może być przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego. (...). Nie jest więc sprawą Trybunału Konstytucyjnego rozstrzyganie,

czy i w jakim zakresie w stosunku do poszczególnych grup zawodowych uzasadnione jest wprowadzenie odstępstw od unormowań przewidzianych w powszechnym systemie emerytalno-rentowym. (...) Kierując się tym założeniem Trybunał Konstytucyjny ogranicza się do rozważenia, czy zakwestionowane w punkcie pierwszym wniosku przepisy są zgodne

z zasadą ochrony praw nabytych. Treścią tej zasady jest zakaz stanowienia przepisów arbitralnie odbierających lub ograniczających prawa podmiotowe (...). Niezależnie od tego, który z przepisów Konstytucji stanowi podstawę obowiązywania omawianej zasady, zwrócić trzeba uwagę na trzy kwestie. Po pierwsze – przedmiotem ochrony przewidzianej

w omawianej zasadzie jest przysługujące już określonej osobie prawo podmiotowe. Nie ma przy tym znaczenia, czy prawo to zostało nabyte na podstawie indywidualnego aktu organu władzy, czy wprost na podstawie ustawy (z chwilą spełnienia określonych w niej przesłanek). Po drugie – z zasady ochrony praw nabytych nie wynika (adresowany do ustawodawcy) zakaz zmiany przepisów określających sytuację prawną osoby w zakresie, w którym sytuacja ta nie wyraża się w przysługującym tej osobie prawie podmiotowym. Jednakże w pewnych przypadkach (zwłaszcza z dziedziny ubezpieczeń społecznych) orzecznictwo uznało

za dopuszczalne objęcie tą ochroną tzw. praw tymczasowych (ekspektatyw), czyli sytuacji, w których wprawdzie nie doszło do wydania aktu przyznającego prawo (tym bardziej – aktu stwierdzającego przysługiwanie prawa), ale spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące nabycie danego prawa. Rozszerzenie zasady ochrony praw nabytych

na ekspektatywy praw może być uzasadnione zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o prawa nabywane w następstwie świadczeń sukcesywnie spełnianych przez osobę nabywającą prawo (np. składek). Po trzecie – ochrona praw nabytych nie ma charakteru absolutnego (...). Nawiązując do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego z 19 października 1993 r. (K 14/92, OTK w 1993 r., cz. II, poz. 35), z 20 listopada 1995 r. (K 23/95, OTK w 1995 r., cz. II, poz. 33) oraz z 17 lipca 1996 r. (K 8/96, OTK w 1996 r., poz. 32) Trybunał stwierdza,

iż na gruncie obowiązującej Konstytucji instytucja waloryzacji rent i emerytur jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego, zagwarantowanego w art. 67 ust. 1 Konstytucji, odsyłającym jednak w zakresie i formie tego zabezpieczenia do regulacji ustawowej. Konieczne jest przy tym dokonane odróżnienia prawa do waloryzacji, rozumianego jako uprawnienie do zachowania stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń emerytalno-rentowych od metody podwyższania nominalnej wartości przysługujących świadczeń przyjętej w normujących waloryzację przepisach. Skutkiem wejścia w życie zakwestionowanych w punkcie pierwszym wniosku przepisów nie jest ani pozbawienie prawa do świadczeń, ani wyłączenie ich waloryzacji. Wprawdzie zakwestionowane przepisy zmieniły w stosunku do określonej grupy świadczeniobiorców metodę (mechanizm) waloryzacji, zachowały jednak samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidziały mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. Mimo zmiany przepisów istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została więc naruszona. Innymi słowy – w rozpatrywanej sprawie

nie doszło do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji. (...) W kontekście zmian w systemie waloryzacji emerytur i rent oraz przejścia w systemie powszechnym w 1995 r. na waloryzację cenową prawa emerytów służb mundurowych mogły być traktowane jako swego rodzaju grupowy przywilej. Przy wprowadzonej kompleksowej

i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień, chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie. W ocenie wnioskodawców szczególny charakter służby funkcjonariuszy mundurowych uzasadnia ich wyjątkowe traktowanie, także gdy chodzi o sposób waloryzacji przyznanych im świadczeń emerytalno-rentowych. Jednak zauważyć należy, że istotna podmiotowo różnica (podstawa różnicowania statusu prawnego) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się między innymi systemem płacenia składek

i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczeń), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób. Biorąc pod uwagę omówiony wyżej zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające

tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał Konstytucyjny nie dopatrywał się w tym przypadku niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego”.

Wskazać również należy, że podobne stanowisko do tego, jakie przedstawił Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie III AUa 673/09 zostało wyrażone również już wcześniej przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku

z dnia 21 października 2009 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 328/09. Jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu cytowanego wyżej wyroku, chybione jest stanowisko, że z art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika, że wprowadzona mocą art. 159 pkt 1 cytowanej ustawy zmiana art. 6 ustawy z 1993 r. dotyczy tylko tych żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, którzy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie byli emerytami i rencistami i pozostawali w służbie. Art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS w pierwotnym brzmieniu stanowił, że warunki nabywania prawa do emerytury i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla żołnierzy zawodowych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz dla członków ich rodzin określają przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Wynika z tego,

że ustawodawca w przypadku osób z art. 1 ust. 2 pkt 1 powyższej ustawy nakazał stosować ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin z 1993 r. Wedle art. 1 ust. 3 cytowanej ustawy w brzmieniu do 1 października 2003 r. żołnierz zawodowy pozostający w służbie w dniu wejścia w życie mógł jednak uzyskać świadczenie na warunkach ustawy i w wysokości określonych w ustawie (o emeryturach i rentach z FUS), jeżeli nie spełniał warunków nabywania świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Przepis art. 1 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 regulował zatem kwestię nabycia prawa do emerytury i rent między innymi przez żołnierzy zawodowych, którzy 1 stycznia 1999 r. nadal pozostawali w służbie na zasadach z ustawy z 1993 r. bądź na zasadach ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdy zostały spełnione przesłanki z ust. 3 art. 1 cytowanej ustawy. Gdy zaś chodzi o waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych żołnierzy zawodowych, to godzi się zauważyć, że świadczenie dla osoby, która nabyłaby prawo

na warunkach i w wysokości określonej w ustawie o emeryturach i rentach z FUS (art. 1 ust. 3) podlegałaby waloryzacji według zasad określonych w ustawie o emerytach i rentach z FUS bez potrzeby odwoływania się do zmiany wprowadzonej przez art. 159 pkt 1 do ustawy

z 1993 r. Żołnierz zawodowy, który uzyskałby emeryturę lub rentę z ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS miał prawo do waloryzacji tej emerytury wedle zasad dotyczących waloryzacji świadczeń przewidzianych dla tych świadczeń w tej właśnie ustawie, a więc wprost określonych w rozdziale 2 działu VII tej ustawy. Z przepisu art. 1 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy nie wynika, że były żołnierz zawodowy, który uzyskał prawo

do emerytury lub renty na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin z 1993 r. przed 1 stycznia 1999 r. zachowuje prawo do waloryzacji tego świadczenia na podstawie art. 6 ustawy z 1993 r. w pierwotnym brzmieniu. Przeciwnie, nie zachowuje dlatego, że na mocy art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustawodawca dokonał także zmiany ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy z 1993 r., na podstawie której byli żołnierze zawodowi nabyli już prawo do emerytury i renty

i świadczenia te pobierali. Art. 1 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zostały uchylone z dniem 1 października 2003 r. na mocy art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r.

(Dz. U. Nr 166 z 2003 r., poz. 1609), zaś zasady nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez żołnierzy zawodowych i inne służby mundurowe zostały zamieszczone w art. 2 ustawy

z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Powołane zmiany ustawowe nie dotyczą jednak wprowadzonej od 1 stycznia 1999 r. z mocy art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS nowej metody waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych.

Biorąc pod uwagę poczynione wyżej uwagi nie sposób było uznać za zasadne przytoczonych przez wnioskodawcę w apelacji zarzutów naruszenia przez Sąd I instancji wskazanych przepisów Konstytucji RP.

Nietrafne i polemiczne były zarzuty naruszenia art. 2 Konstytucji RP, tj. wynikającej z tego przepisu zasady demokratycznego państwa prawnego, zasady ochrony słusznie nabytych praw podmiotowych i niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony zaufania do państwa i prawa, a także zarzuty naruszenia zasady równości wynikającej z wyrażonej w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99, wynika, że przepisy art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS są zgodne z art. 2 Konstytucji. Trybunał wskazał w uzasadnieniu tego wyroku wprost, że powyższe przepisy nie naruszyły praw nabytych emerytów wojskowych, którzy uzyskali emeryturę wojskową przed dniem 1 stycznia 1999 r., tj. prawa do waloryzacji. Stwierdził on bowiem w uzasadnieniu powyższego wyroku, że: „Wprawdzie zakwestionowane przepisy zmieniły w stosunku do określonej grupy świadczeniobiorców metodę (mechanizm) waloryzacji, zachowały jednak samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidziały mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. Mimo zmiany przepisów istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została więc naruszona. Innymi słowy – w rozpatrywanej sprawie nie doszło do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji.” Trybunał odniósł się również – na co wskazuje treść uzasadnienia wyroku z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99 – do kwestii naruszenia przez powyższe przepisy zawartej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady demokratycznego państwa prawnego, zasady sprawiedliwości społecznej, zasady ochrony zaufania do państwa i prawa, a także i do zasady równości wynikającej z wyrażonej w art. 32 Konstytucji. Stwierdził bowiem w uzasadnieniu tego wyroku, że „Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, iż ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słusznie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych (...). W przypadku kompleksowych i głębokich reform, takich jak wprowadzona w życie w 1999 r. reforma emerytalno-rentowa, wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu uzasadniać może modyfikację przyznanych wcześniej uprawnień. Dotyczy to zwłaszcza ujednoczenia unormowania mającego dotyczyć wszystkich objętych nim osób. W kontekście zmian w systemie waloryzacji emerytur i rent oraz przejścia w systemie powszechnym w 1995 r. na 'waloryzację cenową', prawa emerytów 'służb mundurowych' mogły być traktowane jako swego rodzaju grupowy przywilej. Przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień, chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie. W ocenie wnioskodawców szczególny charakter służby funkcjonariuszy mundurowych uzasadnia ich wyjątkowe traktowanie, także gdy chodzi o sposób waloryzacji przyznanych im świadczeń emerytalno-rentowych. Jednak zauważyć należy, że istotna podmiotowo różnica (podstawa zróżnicowania statusu prawnego) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się między innymi systemem płacenia składek i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczeń), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób. Biorąc pod uwagę omówiony wyżej zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał Konstytucyjny nie dopatrywał się w tym przypadku niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego.” Z uwagi właśnie na wskazaną przez Trybunał głęboką reformę całego systemu emerytalno-rentowego, która planowana była już od 8 maja 1998 r., na co wskazuje data rządowego projektu ustawy o emeryturach i rentach z FUS (druk nr 339; www.sejm.pl/archiwum/

III Kadencja 1997-2001/Prace Sejmu/Uchwalone ustawy w latach: 1998/poz. 80) ustawodawca zdecydował na określenie poprzez datę chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, rezygnując w tym zakresie w zastosowaniu instytucji vacatio legis, poza wyjątkiem dotyczącym art. 182 tej ustawy (zob. również Bogusław Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz [komentarz do art. 2 Konstytucji], Rok wydania: 2009, Wydawnictwo: C.H.Beck, Wydanie: 1; dostępny również

i w Legalisie). Naruszenie w tym względzie zauważył natomiast Trybunał w zakresie przepisów art. 159 pkt 2 i 160 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które nie dotyczyły niniejszej sprawy, a kwestii zawieszania lub zmniejszania świadczeń z uwagi

na podjęcie zatrudnienia i uzyskiwania innych dochodów. Wskazał bowiem, że „Co prawda trudno mówić o nabytym 'prawie do nieograniczania świadczeń emerytalno-rentowych'

z uwagi na osiąganie innych dochodów, jednakże wprowadzenie co do emerytów 'służb mundurowych' nowej, a niekorzystnej dla nich regulacji, stanowi naruszenie zasady ochrony zaufania do państwa i prawa, biorąc pod uwagę zarówno sytuację tych osób, które wprost zostały nią dotknięte (przez ograniczenie przyznanych im świadczeń), jak i tych, które licząc się z tą regulacją zrezygnowały z podjęcia lub dalszego wykonywania pracy. Pogorszenie sytuacji prawnej adresatów kwestionowanych przepisów stanowi naruszenie bezpieczeństwa prawnego, należącego również do wartości objętych ochroną opartą na art. 2 Konstytucji.” Przepisy art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zmieniające art. 6 ustawy

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie naruszały też zasady niedziałania prawa wstecz, lecz dotyczyły zmiany metody waloryzacji, jakiej poddane miały zostać emerytury wojskowe po dniu 31 grudnia 1998 r., która nie naruszała praw nabytych emerytów wojskowych.

Chybione były również zarzuty naruszenia oraz art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 20 grudnia 1999 r.

w sprawie o sygn. akt K 4/99 wskazał, iż treścią zasady ochrony praw nabytych jest zakaz stanowienia przepisów arbitralnie odbierających lub ograniczających prawa podmiotowe.

Na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów konstytucyjnych zasada ochrony praw nabytych wywodzona była z ogólnej zasady państwa prawnego, wyrażonej obecnie –

na równi z dwiema innymi fundamentalnymi zasadami ustrojowymi, mianowicie zasadą państwa demokratycznego i państwa sprawiedliwego (urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej) – w art. 2 Konstytucji. W dotyczącym tej zasady orzecznictwie (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 kwietnia 1999 r., K. 36/98, OTK ZU Nr 3/1999, poz. 40) zwrócono już uwagę na możliwość oparcia zasady ochrony praw nabytych, miarodajnej dla sytuacji, w której dochodzi do zmiany norm dotyczących prawa o charakterze majątkowym, na przepisie konstytucji statuującym zasadę ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2). Uzasadnienia tej zasady można szukać też w art. 5 Konstytucji, nakazującym Rzeczypospolitej Polskiej zapewnienie wolności i praw człowieka i obywatela. Mając na uwadze powyższe, skoro Trybunał Konstytucyjny orzekł w sentencji wyroku z dnia

20 grudnia 1999 r., że art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, z którego wynika zasada praw nabytych, zaś w uzasadnieniu tego wyroku wskazał, że również na podstawie

art. 5 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP można oprzeć zasadę ochrony praw nabytych, to,

w ocenie Sądu II instancji, art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest również zgodny z art. 5 i art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny podkreślił zaś w uzasadnieniu wyroku,

iż poprzez zmianę przepisów nie doszło do pozbawienia wnioskodawcy uprawnienia

do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji. Biorąc pod uwagę zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał nie dopatrywał się w powyższym przypadku niezgodnego

z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego.

Brak jest także podstaw do uznania, że naruszone zostały regulacje zawarte w art. 67 ust. 1 Konstytucji dotyczące właśnie zabezpieczenia społecznego. Przepisy art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie naruszyły powyższych przepisów Konstytucji, albowiem nie pozbawiły emerytów wojskowych prawa do waloryzacji, a tym bardziej

i zabezpieczenia społecznego, nie wprowadziły też jakiegokolwiek dyskryminacji w tym względzie, wbrew nietrafnym zarzutom apelującego. Jak wyjaśnił to Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 lutego 2008 r., w sprawie o sygn. SK 82/06, OTK-A 2008/1/3, prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego, zgodnie z powołanym wcześniej art. 67 ust. 1 Konstytucji, jest gwarancją dla obywateli, że nie pozostaną bez środków do życia. Nie jest ono równoznaczne z tym, że każdy obywatel uzyskuje wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego „automatycznie” prawo do świadczeń finansowych ze strony odpowiednich władz publicznych. Warunki nabywania prawa

do takich świadczeń powinny być co do zasady równe dla wszystkich obywateli (por. też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 września 2005 r., sygn. P 17/04, OTK-A 2005/8/90). Z samego prawa do zabezpieczenia społecznego sformułowanego w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP nie można wyprowadzić żadnego wzorca systemu ubezpieczeń społecznych lub pomocy społecznej ani tym bardziej rozwiązań szczegółowych. Nie można z niego wyprowadzić też prawa do jakiegokolwiek konkretnego świadczenia (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 lutego 2002 r., SK 11/01, OTK-A 2002/1/2, i jego uzasadnienie). Konstytucja, pozostawiając ustawodawcy dość dużą swobodę w regulowaniu tych materii, określa przesłanki i granice dla tej regulacji. Ustawodawca realizując to prawo, musi zwracać uwagę na inne zasady konstytucyjne. Wprowadzając zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa, to jednak musi ona opierać się na konstytucyjnej aksjologii. Musi zwłaszcza podejmowane regulacje opierać na zasadach sprawiedliwości społecznej i równości

(zob. Bogusław Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz [komentarz do art. 67 Konstytucji], rok wydania: 2009, wydawnictwo: C.H.Beck, Wydanie 1, dostępny

w Legalisie). Zakres ochrony konstytucyjnej dotyczy więc jedynie „minimalnego standardu wymagań”, które ustawodawca musi uwzględnić, aby norma konstytucyjna wyrażona

w art. 67 nie została pozbawiona „materialnej” treści. W tym zakresie ma on swobodę

w wyborze metod i rozwiązań, które służyć mają celowi określonemu w art. 67 Konstytucji (sygn. SK 22/99). Jak dalej wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku

z 12 lutego 2008 r., w sprawie o sygn. SK 82/06, w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego znajduje aprobatę teza, że każdy podmiot, a więc i ubezpieczony musi liczyć się z tym, że zmiana warunków społecznych lub gospodarczych może wymagać zmiany obowiązującego prawa, w szczególności obejmuje również ryzyko niekorzystnych zmian systemu prawnego na przyszłość (np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia

24 lutego 2004 r., sygn. K 54/02, OTK-A 2004/2/10), zwłaszcza gdy istnieje obiektywna konieczność dania pierwszeństwa innym wartościom chronionym bądź znajdującym swoje oparcie w Konstytucji. W świetle ustabilizowanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, z zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii).

Nie powtarzając natomiast przytoczonych już wcześniej uwag w zakresie zarzutu dotyczącego naruszenia art. 32 Konstytucji wskazać należy, że nie było podstaw

do stwierdzenia ich naruszenia w niniejszej sprawie, co wynika zwłaszcza z cytowanych wcześniej uwag poczynionych w tym względzie przez Trybunał Konstytucyjny

w uzasadnieniu wyroku z 20 grudnia 1999 r. w sprawie K 4/99.

Na zakończenie rozważań Sąd Apelacyjny wyjaśnia, iż zmiana przepisów ustawowych nie jest, jak chciałby tego skarżący, nową okolicznością faktyczną, o której mowa w art. 32 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, zgodnie z którym prawo do świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli

po uprawomocnieniu się decyzji w tej sprawie zostaną przedstawione istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne albo ujawnione nowe dowody, istniejące w dniu wydania decyzji, nieznane organowi, a mające wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość. Nowymi okolicznościami faktycznym są bowiem zdarzenia, fakty czy stany faktyczne, na które strony stosunku prawnego ubezpieczeń społecznych nie mogły się powołać w poprzednim postępowaniu (wtedy ich nie знаły), a które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia czy nieznajomości przepisów nie zostały uwzględnione. Nadto, fakty te musiały istnieć w dniu wydania decyzji. Oczywistym jest zatem, iż nowelizacja przepisów prawnych nie jest przesłanką do zastosowania omawianego art. 32 ustawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.